

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2012 09 11
COM(2012) 491 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES integruotos jūrų politikos pažanga

{SWD(2012) 255 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

ES integruotos jūrų politikos pažanga

1. ĮŽANGA

Europos jūros ir vandenynai – dažnai nepakankamai vertinamas turtingas naujovių, augimo ir užimtumo šaltinis. Šie vandenys teikia vertingas ekosistemos paslaugas ir išteklius, būtinus visai jūrinei veiklai. 2007 m. parengta integruota jūrų politika (IJP) nuo pat pradžių siekiama stiprinti tvarų Europos jūrų ekonomikos vystymąsi, supaprastinant visų jūrose veikiančių subjektų bendradarbiavimą nepaisant sektorių ir sienų.

Per penkerius metus ekonominė aplinka radikaliai pasikeitė. Pasitelkusi strategiją „Europa 2020“ ES siekia gaivinti Europos ekonomiką, kad didėtų užimtumas, konkurencingumas ir socialinė sanglauda. Jūrų ekonomikos augimo potencialas – tai galimybė, kuria jūrinis žemynas Europa turi pasinaudoti. Siekdama stiprinti Europos konkurencingumą, nuo 2009 m. ES vykdo svarbias iniciatyvas visose su jūra susijusiose politikos srityse. Integruota jūrų politika, kuria vadovaujantis išvengiama išlaidų ir pastangų dubliavimosi ir skatinamas tvarus jūrinės veiklos vystymasis, davė konkrečios naudos Europos ekonomikai ir valstybių narių jūrų sektoriams.

Europoje vyksta viešųjų išlaidų mažinimas, taigi būtina siekti geriausių rezultatų ribotomis priemonėmis. Bendradarbiavimas padeda didinti veiklos jūroje efektyvumą ir optimizuoti duomenų naudojimą. Kasdien sukuriami naujų jūros naudojimo būdų, tad valstybėms narėms labai svarbu nustatyti stabilias planavimo sistemas, kuriose pirmenybė būtų teikiama ilgalaikėms investicijoms ir tarpvalstybinio masto nuoseklumui.

Investicijomis į mokslinius tyrimus turėtų būti visapusiškai atskleistas jūrų ekonomikos inovacijų potencialas. Šio tikslo padeda siekti ES jūrų ir jūrininkystės mokslinių tyrimų strategija. Vadovaudamiesi Jūrų strategijos pagrindų direktyva, galime tvariai valdyti savo jūras ir vandenynus. Jūrų ekonomikos vystymo pagrindas – tvarumas, skatinantis kurti pažangiąsias technologijas, sutvirtinančias ilgalaikį Europos konkurencingumą.

2009 m. Taryba ir Europos Parlamentas palankiai įvertino pirmąją IJP pažangos ataskaitą ir paprašė Komisijos nušviesti tolesnę pažangą 2012 m. Šioje antrojoje ataskaitoje aprašoma ES IJP ir jūrų sektorių politikos pažanga 2010–2012 m.¹ Ataskaitoje pabrėžiama, kaip šios politikos padėjo siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų, nurodant konkrečius laimėjimus kuriant darbo vietas, didinant išteklių efektyvumą ir taupant viešąsias lėšas.

¹ Visų ataskaitoje minimų iniciatyvų duomenys ir nuorodos pateikiami pridedamame dokumente SWD(2012) 255 *final*.

2. JŪRŲ EKONOMIKOS ĮNAŠAS SKATINANT AUGIMĄ IR UŽIMTUMĄ

2.1. Mėlynasis augimas

2012 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė komunikatą „*Mėlynasis augimas. Tvaraus jūrų ir jūrininkystės sektoriaus augimo galimybės*“. Juo siekiama kartu su valstybėmis narėmis, regionais ir visais susijusiais suinteresuotaisiais asmenimis pradėti naują iniciatyvą mėlynosios ekonomikos potencialui išnaudoti.

2010 m. Komisijos pradėtu tyrimu nustatytos įprastinės kliūtys: tinkamų įgūdžių trūkumas, menkos galimybės pasinaudoti rizikos kapitalu, fragmentiški duomenys apie jūras, aplinkosaugos iššūkiai ir sudėtingi planavimo procesai. Valstybės narės jau vykdo veiksmus, kuriais mažinamas įgūdžių trūkumas, pavyzdžiui, skatinant pramonės ir švietimo sektorių bendradarbiavimo veiklą. Integruotos jūrų politikos iniciatyvomis siekiama spręsti duomenų ir planavimo problemas. Vis dėlto kai kuriems sektoriams reikalingas labiau orientuotas metodas. Taigi išsamiau išnagrinėtos penkios sritys, kurioms būdingas augimo potencialas – jūrų ir pakrančių turizmas, vandenynų atsinaujinančioji energija, jūrų mineraliniai ištekliai, akvakultūra ir jūrų biotechnologija – ir pasiūlytos papildomos priemonės augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti.

2.2. Jūrų transportas

Kad Europos ekonomika galėtų konkuruoti pasauliniu mastu, jai reikalingos jūrų transporto paslaugos. 2011 m. Komisija priėmė *Transporto baltąją knygą*. Joje išsamiai nurodomi jūrų transporto strategijos siekiai iki 2018 m. – gebėjimas teikti ekonomiškai efektyvias jūrų transporto paslaugas; ilgalaikis ES laivybos sektoriaus konkurencingumas; nenutrūkstamų keleivinio ir krovinio transporto tinklų sukūrimas, pasitelkiant įvairių rūšių transporto priemones.

Priėmus 2009 m. komunikatą „*Europos jūrų transporto erdvė be kliūčių*“ 2010 m. įsigaliojo direktyva dėl pranešimo tvarkos. Šia iniciatyva supaprastinti ir suderinti administraciniai procesai siekiant paskatinti jūrų transportą ES teritorijoje.

2011 m. Komisija pasiūlė *naujas Transeuropinių tinklų gaires*, kuriomis remiantis būtų didinama jūrų greitelių, kaip pagrindinių Europos koridorių, svarba. Daugiamečiais kvietimais teikti pasiūlymus Komisija padeda mažinti transporto poveikį aplinkai ir didinti transporto efektyvumą.

2.3. Energija

Europos piliečiai, pramonė ir ekonomika yra priklausomi nuo saugios, patikimai tiekiamos, tvarios ir įperkamos energijos. Jūrų vėjo energija padeda siekti 20 proc. energijos iš atsinaujinančiųjų šaltinių tikslo, kurį užsibrėžta įgyvendinti iki 2020 m. Jam teikiama pirmenybė ES *Strateginiame energetikos technologijų plane*, kuriuo vadovaudamosi pramonė, valstybės narės ir Komisija kuria ilgalaikį technologijos vystymo ir demonstravimo metodą. Mokslinių tyrimų bendrąja programa ir programa „Pažangi energetika“ papildomai remiamas vėjo ir vandenynų energijos technologijos, svariai skatinančios pakrančių regionų augimą, vystymas.

2011 m. Komisija pasiūlė *transeuropinių energijos tinklų* vystymo ir *sąveikos* taisyklių gaires. Nustatyti prioritetiniai koridoriai, įskaitant Šiaurės jūros jėgainių tinklą ir Baltijos energijos rinkos jungčių planą.

2.4. Laivų statyba

Europos laivybos pramonei, pasižyminčiai didžiuliu inovacijų ir dizaino pajėgumu, teks strateginis vaidmuo pasitinkant tokius iššūkius, kaip klimato kaita, oro tarša, energijos efektyvumas ir jūrinės veiklos vystymas. Sektoriaus problemas strategiškai spręsti padeda iniciatyva „*LeaderSHIP*“, kuria skatinamas ES technologinio pirmavimo segmentais grindžiamas konkurencingumas. Šiuo metu iniciatyva peržiūrima, siekiant pasinaudoti būsimomis galimybėmis didinti laivybos tausumą ir pritaikyti iniciatyvą naujose verslo srityse, pavyzdžiui, jūrų vėjo energetikos srityje.

Valstybės pagalbos laivų statybai sistemoje nustatyta, kokių rūšių valstybės pagalbą galima skirti laivų statykloms. 2011 m. gruodžio mėn. patvirtinta nauja sistema, galiosianti iki 2013 m. pabaigos. Joje nustatytos konkrečios laivų statybai taikytinos pagalbos inovacijoms ir regioninės pagalbos nuostatos, taip pat nuostatos dėl eksporto kreditų. Sistema dabar taikoma ir vidaus vandenų laivams bei plūdrioms ir mobilioms konstrukcijoms atviroje jūroje.

2.5. Žuvininkystė ir akvakultūra

ES žuvininkystei būdingos kelios tarpusavyje susijusios problemos. Žuvų ištekliai pereikvojami, kai kurių laivynų ekonominė padėtis silpna nepaisant didelių subsidijų, darbo vietos nepatrauklios, o daugelio nuo žuvininkystės priklausomų pakrančių bendruomenių padėtis nesaugi.

2011 m. liepos mėn. Komisija priėmė keletą *bendrosios žuvininkystės politikos* reformos iniciatyvų, įskaitant naujus teisės aktų pasiūlymus. Ja siekiama padėti pagrindus tvariai žuvininkystei, kuria būtų tausojama ekosistema, užtikrinamos kokybiško maisto atsargos, pakrančių bendruomenių klestėjimas, pramonės sektorių pelnas, darbo vietų saugumas ir patrauklumas. Pasiūlymų esmė – aiškių tvaraus išteklių naudojimo tikslų nustatymas ir švaistymo atsisakymas. Be to, parama bus teikiama duomenų, kuriais remiamasi svarstant politikos galimybes, gerinimui, geresniam vykdymo užtikrinimui ir kontrolei.

Pereinamuoju laikotarpiu *Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas* teiks paramą tvarumui didinti, smulkiosios priekrantės žvejybos rezultatams gerinti, akvakultūrai skatinti, darbo vietų jūrų bendruomenėse kūrimui remti ir jūrų reikalams skiriamų sąnaudų veiksmingumui didinti.

3. TARPSEKTORINIS IR TARPVALSTYBINIS BENDRADARBIAVIMAS SIEKiant OPTIMALIŲ JŪRŲ EKONOMIKOS AUGIMO SĄLYGŲ

Integruotoje jūrų politikoje nustatyta nuosekli strategija, kuria siekiama stiprinti tvarų jūrų sektorių vystymąsi. Siekiant suvaldyti augantį jūrų veiklos krypčių tarpusavio poveikį ir poveikį aplinkai, užtikrinti Europos piliečių saugumą ir saugą bei neprarasti kvalifikuotos darbo jėgos, būtina bendradarbiauti.

3.1. Tinkamiausias tvarus veiklos pakrantėse ir jūroje išdėstymas

Jūros baseinuose pramonės sektoriai varžosi dėl vietos ir išteklių. Jūros naudojimo ir jūros ploto poreikio konfliktų vis daugės, visų pirma, dėl augančios veiklos atviroje jūroje apimties. Smarkiai ekonominei krizei krečiant Europą, mums reikalingos augimo skatinimo priemonės, kurios palengvintų įvairiausių veiklos derinimą ir kartu mažintų poveikį aplinkai.

Jūrų erdvės planavimas (JEP) ir integruotas pakrančių zonų valdymas (IPZV) užtikrina veiksmingą tarpsektorinį ir tarpvalstybinį jūros vandenių planavimą ir pakrančių zonų valdymą. Šios priemonės labai svarbios tvarumui ir teisiniam tikrumui užtikrinti, investuotojų ir operatorių, visų pirma, veikiančių tarpvalstybinėse zonose, sąnaudoms mažinti.

Pasiekta pažanga įgyvendinant nacionalines IPZV strategijas, tačiau iš 16 ES valstybių narių 2011 m. ataskaitų aiškėja dideli skirtumai. 2011 m. įsigaliojo *Barselonos konvencijos IPZV protokolas*, pagal kurį Viduržemio regiono pakrančių valstybės narės įpareigosotos naudotis IPZV.

Komisija padeda kurti bendrą JEP sistemą Europos Sąjungoje ir iki 2012 m. pabaigos paskelbs *JEP ir IPZV teisės akto pasiūlymą*. Rengiant pasiūlymą naudojami JEP ir IPZV ekonominės naudos ir poveikio tyrimai, du bandomieji tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektai ir IPZV geriausios patirties platforma „Ourcoast“.

3.2. Europos piliečių ir jūrų pramonės apsauga nuo su jūra susijusių pavojų

80 proc. ES prekių į užsienį ir iš jo gabenama jūra. Jūrų ekonominės veiklos vystymuisi reikalinga saugi ir apsaugota aplinka. Vykdydama 2010 m. patvirtintą planą, Komisija ES jūrų srityje siekia sukurti *bendrą keitimosi informacija aplinką (CISE)*. Pastaroji pagerins *jūrų stebėjimo* veiksmingumą ir sąnaudų efektyvumą, nes sudarys sąlygas tinkamai, teisėtai, saugiai ir veiksmingai keistis duomenimis tarpsektoriniu ir tarpvalstybiniu mastu visoje ES.

Šiam darbui naudojami ir du bandomieji projektai – MARSUNO ir „BluemassMed“. CISE sukūrimas – tai pirmasis žingsnis gerinant duomenų mainus tarp 400 sektoriinių valdžios institucijų visoje ES. Be to, tai pirmas žingsnis siekiant geriau koordinuoti skirtingų sektorių veiklą, susijusią su jūrų transportu, komercinių laivų apsauga, karinio jūrų laivyno vykdomomis gynybos užduotimis, nelegalios imigracijos kontrole, muitiniu tikrinimu, nelegalios žūklės ir taršos prevencija ir jūrų aplinkos išsaugojimu.

Nuo 2009 m. ES ir jos valstybės narės aktyviausiai gerina *jūrų saugumą*. Jos deda pastangas neleisti teikti neatitinkančių standartų vežimo paslaugų, didinti keleivių ir įgulų apsaugą, užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams ir mažinti aplinkos taršos riziką. Įgyvendinant 2009 m. *trečiąją jūrų saugumo teisės aktų rinkinį* gerėja su Europos valstybių vėliavomis plaukiojančių laivų saugumo kokybė, klasifikacinių bendrovių darbas, laivų patikros uostuose, eismo stebėjimas, nelaimingų atsitikimų tyrimai ir aukų apsauga.

Valstybėms narėms *Europos jūrų sienas* saugoti sudėtinga. 2011 m. Komisija pasiūlė nustatyti *Europos sienų stebėjimo sistemą*. Jos paskirtis – stiprinti Šengeno išorės sienų kontrolę ir sukurti keitimosi informacija mechanizmą, kuriuo naudodamosi valstybių narių sienų stebėjimo institucijos galėtų mažinti aukų jūroje ir neteisėtų imigrantų, atvykstančių į ES, skaičių.

3.3. Užimtumas ir karjeros tęstinumo galimybės jūrų sektoriuje

Daugeliui jūrų pramonės sektorių trūksta žmonių, turinčių tinkamą kvalifikaciją, įgūdžių ir patirties. Atsižvelgiant į būsimus poreikius, jūrų sektoriuje imtasi veiksmų kurti patrauklias profesines galimybes, kuriomis naudojantis būtų galima keisti sektorius ir šalis.

Po 2018 m. jūrų transporto strategijos priėmimo 2011 m. birželio mėn. *Užimtumo ir konkurencingumo laivybos sektoriuje darbo grupė* pateikė rekomendacijas, kuriose, be kita ko, patarė užbaigti ES darbo teisės netaikymo jūrininkams problemos peržiūrą, atnaujinti

Direktyvą dėl jūrininkų rengimo ir užtikrinti Tarptautinės darbo organizacijos darbo jūroje konvencijos įgyvendinimą.

2012 m. gegužės 21 d. ES socialinio dialogo komitetas priėmė susitarimą, kuriuo siekiant gerinti žvejų darbo sąlygas laivuose įgyvendinamos TDO konvencijos Nr. 188 dėl darbo žuvininkystės sektoriuje dalys. Bendru ES socialinių partnerių prašymu pagal SESV 155 straipsnį Komisija gali pasiūlyti įgyvendinti šį susitarimą taikant ES direktyvą. Visų pirma būtų įvertinta susitarimo atitiktis galiojančiai ES teisei.

2007–2010 m. pagal *Mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintąją bendrąją programą* jūrų ir jūrininkystės mokslinių tyrimų veiksmams suteikta maždaug 1,4 mlrd. EUR parama, o tai sudaro apie 6,4 proc. šios programos biudžeto. Iš šios sumos 89 mln. EUR išleista tyrėjų judumui ir mokymui.

Šiomis iniciatyvomis iš esmės remiamos dvi pavyzdinės strategijos „Europa 2020“ iniciatyvos – *Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė* ir *Judus jaunimas* – kuriomis siekiama didinti užimtumą ir gerinti ES švietimo kokybę.

4. MOKSLINIAI TYRIMAI, ŽINIOS IR GALUTINIAI NAUDOTOJAI – MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR PRAMONĖS SUARTINIMAS

Europos jūrų pramonei būdingos inovacijos ir aukštos kokybės rinkos. Komisija stiprina šį konkurencinį pranašumą, rengdama plataus užmojo jūrų mokslinių tyrimų programą ir suteikdama didesnę prieigą prie jūrų duomenų inovacijų kūrėjams.

4.1. Pirmauti jūrų srityje Europai padedančios inovacijos ir moksliniai tyrimai

Siekdama tvariai didinti jūrų ekonomikos vertę, nuo 2008 m. Komisija įgyvendina *ES jūrų ir jūrininkystės mokslinių tyrimų strategiją*.

2007–2010 m. 644 jūrų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams suteikta ES finansinė pagalba siekė 1,4 mlrd. EUR. Pagal Septintosios bendrosios programos dėl *vandenynų padėties ateityje* tris jungtinius kvietimus remiami daugiašakiai jūrų ir jūrininkystės projektai, kuriems ES iš viso skyrė 134 mln. EUR. Siekiant paremti Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimą 2012 m. taip pat paskelbti ES finansuojami 42 mln. EUR vertės suderintų temų projektai.

Darniau vykdyti tyrimus padeda ir geresnio valdymo mechanizmai, kaip antai *MARCOM+ forumas* ir *EMAR2RES* partnerystė, supaprastinantys tyrėjų, pramonės ir politikos formuotojų sąveiką.

Rengiant ES politiką, pavyzdžiui, žuvininkystės, aplinkos ir jūrų saugumo ir saugos srityse, Europos Komisijos *Jungtinis tyrimų centras* (JRC) teikia nepriklausomas, įrodymais grįstas mokslines konsultacijas.

4.2. Keitimasis žiniomis apie jūras siekiant sudaryti sąlygas inovacijoms, investicijoms ir patikimam politikos formavimui

Siekiant tvaraus augimo bei vandenynų sveikatos ir produktyvumo būtina turėti daugiau žinių. Dėl dabartinio duomenų apie jūras fragmentiškumo duomenų naudotojai, kuriems reikalinga sparti prieiga prie daugelio rūšių duomenų, smarkiai eikvoja savo išteklius. *Europos jūrų*

stebėjimo ir duomenų tinklas (EMODnet) gerina prieigą prie duomenų, mažina naudotojų sąnaudas, skatina inovacijas ir suteikia galimybę geriau pažinti mūsų jūras. Inicijatyva „Žinios apie jūrą 2020 m.“ siekiama sukurti visapusišką sistemą, kuri leistų supaprastinti duomenų srautus nuo pirminio stebėjimo vietose, rezultatų interpretavimo ir apdorojimo iki sklaidos po visą Europą.

Komisija ir daugiau nei 50 organizacijų kuria vientisą kintamos skiriamosios gebos skaitmeninį Europos vandenų jūros dugno žemėlapi, kuriuo pramonė, tyrėjai ir valstybės įstaigos galės pradėti naudotis dar iki 2020 m. Hidrografijos, geologijos, chemijos, biologijos ir buveinių teminės duomenų kaupimo grupės jau padėjo visos ES duomenų turėtojams geriau suprasti duomenų politiką. Keturios grupės iš penkių interneto portaluose jau nemokamai paskelbė duomenis, kuriuos iki to laiko buvo sudėtinga gauti.

Išsamių duomenų pateikiama tarpiniame EMODNet įvertinime, kurį Komisija patvirtino 2012 m. rugpjūčio mėn. kartu su Žaliaja knyga „Žinios apie jūrą 2020 m. – nuo jūros dugno kartografavimo iki procesų vandenynuose numatymo“.

5. JŪRŲ POLITIKOS TERITORINĖ NAUDA

Pakrančių regionams netrūksta pagrindinių jūrų ekonominės veiklos vystymui reikalingų atsinaujinančiųjų energijos išteklių, įskaitant vandens, bangų, vėjo, potvynių ir biomasės energiją. Pakrančių turizmas tiesiogiai susijęs su jūrų aplinkos patrauklumu ir gerove. Dėl ypač didelės socialinės atskirties pakrančių zonose ir salose kuriama jūrų ekonomika turi būti integracinė.

5.1. Regioninė politika

Europa yra tiek žemyninis, tiek jūrinis subjektas. Padidinus susisiekimą jūrų sektoriai galėtų remti augimą sausumoje. 2011 m. komunikatu „*Regioninės politikos įnašas į pažangų augimą 2020 m. Europoje*“ nacionalinės ir regioninės vyriausybės paragintos steigti *pažangiasias specializacijos platformas*, skirtas padėti formuoti mokslinių tyrimų, regioninei, įmonių, inovacijų ir švietimo politiką. Taikant tokį požiūrį galima geriau koordinuoti programavimą, orientuotą į pakrančių regionų ir jų ekonomikos vystymą.

Tolesnis žingsnis – tai *bendrų nuostatų* pasiūlymas ir *bendra strateginė programa*, kuriais pagal sanglaudos, kaimo plėtros, žuvininkystės ir jūrų politiką 2014–2020 m. būtų susieti investicijų prioritetai.

Daugelį jūrų projektų remia ES regioninės politikos fondai. Pavyzdžiui, parama suteikta gėlinimo platformų arba infrastruktūros atviroje jūroje projektams, skirtiems bangų energijos gamybai demonstruoti. Jūrų ekonomikos augimą skatina ir kelios ES *tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos*, įskaitant projektus, kurių metu tiriama, ar dumbliai galėtų būti naudojami kaip biokuras, ir nagrinėjama pakrančių regionus pritaikant klimato kaitai sukaupta geriausia patirtis.

5.2. Jūrų baseinų strategijos

Siekiant jūrų ekonomikos vystymosi ir jūrų aplinkos apsaugos yra veiksminga tarpvalstybiniu mastu bendradarbiauti jūrų baseinų lygmeniu. *Jūrų baseinų strategijos* yra pritaikytos Europos baseinų ekonominėms ypatybėms ir leidžia geriau panaudoti viešąsias lėšas. Šios

strategijos skatina ekonomiką jūrų regionuose, nes, siekiant nustatytų augimo prioritetų, pagal jas derinamos Europos ir nacionalinės lėšos.

Pagal *ES Baltijos jūros regiono strategiją* vykdoma daugiau nei 80 pavyzdinių projektų, kurių poveikis išsamiai aprašytas 2011 m. birželio mėn. patvirtintoje pažangos ataskaitoje. Strategijoje numatytos priemonės laivų keliama taršai mažinti, trumpųjų nuotolių jūrų laivybai plėtoti, eutrofikacijos problemai spręsti, naujiems inovacinių MVI branduoliams kurti, moksliniams tyrimams remti, jūrų stebėjimo sistemoms integruoti ir kt.

2011 m. lapkričio mėn. patvirtinta *Jūrų strategija Atlanto vandenyno zonai*, kuria siekiama skatinti kurti darbo vietas ir augimą Atlanto vandenyno zonoje didinant jos jūrinį potencialą. Atlanto forumas svarsto prioritetinius veiksmus rengiamame veiksmų plane, kuris bus patvirtintas 2013 m. Pagal šį planą bus galima strategiškai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas jūrų veiklos augimui paskatinti 2014–2020 m.

2009 m. patvirtintas komunikatas dėl geresnio *Viduržemio jūros regiono valdymo*, kuriuo siekiama gerinti jūrų reikalų ir aplinkosaugos valdymą. Dalį 2007–2013 m. Europos teritoriniam bendradarbiavimui skirtų lėšų regionai ir valstybės narės skyrė jūros tikslams siekti. Techninė pagalba, kuria remiamas su jūra susijęs augimas ir gerinamas jūrų politikos formavimas ES nepriklausančiose šalyse partnerėse, dabar teikiama pagal Europos kaimynystės politikos lėšomis finansuojamą IMP-MED projektą.

Prie *Adrijos ir Jonijos jūrų* esančios valstybės – Italija, Slovėnija, Graikija ir Kroatija – glaudžiau bendradarbiauja dėl jūros reikalų paregionio lygmeniu. Rengiama jūrų strategija, kurioje bus numatytos prioritetinės augimo sritys ir atitinkamai racionalizuotas ES finansavimas.

Taip pat vyksta ir *Juodosios jūros* pakrančių šalių bendradarbiavimas, kuriam stiprų postūmį suteikė aukšto lygio kolektyvinis idėjų aptarimas, surengtas kartu su Bulgarija ir Rumunija 2011 m. spalio mėn.

2012 m. birželio mėn. Komisija ir Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai priėmė komunikatą, kuriame siūloma imtis 28 veiksmų, susijusių su konstruktyviu ES dalyvavimu *Arkties* reikaluose. Komunikatu palaikomas veiksmingas Arkties zonos valdymas, grindžiamas žiniomis, atsakomybe ir įsipareigojimu įveikti didėjančias šios zonos strategines, ekonomines ir aplinkos problemas.

6. JŪROS EKOSISTEMŲ APSAUGA – AUGIMO SĄLYGA IR VEIKSNYS

ES priklausantis jūros plotas – didžiausias pasaulyje. Taigi rūpinantis vandenynų biologinės įvairovės ateitimi ir siekiant palaikyti su jūromis susijusį augimą, būtina užtikrinti jūrų ekosistemų gerovę. Nemažai Europos jūrų laivybos įmonių pirmauja inovacinių aplinkos technologijų srityje, taigi aplinkos teisės aktai taip pat remia mūsų ekonominę vystymąsi.

6.1. Uždavinys – jūrų ekosistemų gerovė

2008 m. *Jūrų strategijos pagrindų direktyva* – tai IJP pamatas aplinkos srityje. Jos bendrasis tikslas – iki 2020 m. užtikrinti gerą ES jūrų vandenų aplinkos būklę.

Siekiant šio tikslo atlikta keletas tarpinių uždavinių. 2010 m. Komisija priėmė Sprendimą dėl geros aplinkos būklės vertinimo kriterijų ir metodikos standartų, kuriais remsis valstybės

narės, rengdamos stebėjimo programas ir ekonomiškai efektyvias priemones, skirtas joms priklausančių jūrų vandenų gerai aplinkos būklei užtikrinti. Be to, 2011 m. Komisija aiškiau išdėstė pradinio jūrų vandenų vertinimo ir geros aplinkos būklės kriterijų ryšį.

Didelė pažanga padaryta kuriant „Natura 2000“ tinklą, tačiau dar vis esama spragų, ypač susijusių su atviros jūros klausimais. 2011 m. Komisija priėmė *Paukščių ir buveinių direktyvų įgyvendinimo upių žiotyse ir pakrantės zonose rekomendacijas* ypatingą dėmesį skiriant uostų plėtrai ir jų dugno gilinimui. Komisijos finansinė priemonė LIFE+ padeda valdyti *tinklą „Natura 2000“* jūrų aplinkoje, nes skatina kurti inovacines apsaugos priemones ir stiprinti pajėgumus.

6.2. Pristatymas prie klimato kaitos ir jos mažinimas

Klimato kaitos padariniai pakrančių regionuose gali būti labai skaudūs: be kita ko, gali kilti pavojus pakrančių apsaugai, atsirasti pakrančių erozijos ir potvynių, jūros lygio pakilimo rizika, o kitos jūrų aplinkai būdingos grėsmės šį poveikį gali dar sustiprinti. 2012 m. kovo mėn. Komisija pristatė *Europos pristatymo prie klimato kaitos platformą* – interneto svetainę, kurioje pateikiama pati išsamiausia informacija apie klimato kaitos poveikį ir pažeidžiamiausias Europos vietas. Interneto svetainės tikslas – padėti atsakingiems asmenims parengti pristatymo prie klimato kaitos priemones, tinkamas ir pakrančių zonose.

6.3. Laivų keliamos oro taršos mažinimas

Tarptautinio jūros transporto išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos (ŠESD) dabar sudaro apie 3 proc. visame pasaulyje išmetamų ŠESD. Greičiausiai šis kiekis didės, nes pasaulio prekyba intensyvėja ir pervežimo poreikis auga. 2011 m. Komisija užsibrėžė iki 2050 m. 40 proc. sumažinti ES jūrų transporto išmetamų ŠESD kiekį. Europos jūrų saugumo agentūra, Europos aplinkos agentūra, Suomijos meteorologijos institutas ir Tarptautinė jūrų organizacija pradėjo bendradarbiauti įgyvendindamos projektus, kuriais vykdomas laivų išmetamų ŠESD stebėjimas Europoje.

2011 m. Komisija taip pat priėmė Direktyvos 1999/32/EB pakeitimo pasiūlymą, kuriuo siekiama smarkiai sumažinti vykdant laivybą išmetamos sieros kiekį, padėti ES spręsti žmonių sveikatai neigiamą poveikį darančias oro kokybės problemas ir mažinti rūgštėjimą.

7. GERESNIS JŪRŲ REIKALŲ VALDYMAS

Siekiant kuo veiksmingiau ir tvariau vystyti jūrų ekonomiką, būtinas geras valdymas ir koordinavimas pačiose valstybėse narėse, pakrančių regionuose, pramonėje ir suinteresuotuose subjektuose bei tarp jų. Informacijos, duomenų ir geriausios patirties sklaida gali paspartinti investicijas ir inovacijas, taip pat pagerinti aplinkosaugą.

7.1. Pokyčiai valstybėse narėse

Valstybės narės vis dažniau savo jūrų ekonomiką vysto koordinuotai, pasitelkdamos nacionalines strategijas (pvz., Prancūzija, Portugalija ar Vokietija) arba specialias iniciatyvas (pvz., Jungtinės Karalystės jūrų įstatymas, Danijos jūrų strategija arba Airijos mokslų strategija). 2011 m. Vokietija taip pat patvirtino savo jūrų ekonomikos kėlimo planą.

Keletoje valstybių narių, pavyzdžiui, Kipre, Prancūzijoje, Nyderlanduose ar Lenkijoje, ministerijos įpareigtos koordinuoti veiklą arba jose įsteigti etatai. Jūrų regionai, pavyzdžiui,

Šlėzvigas-Holšteinas, Vestra Jotalandas ir Bretanė, nuo 2009 m. toliau vysto savo regionines jūrų strategijas.

2010 m. 17 valstybių narių ir asocijuotųjų šalių ėmė vykdyti bendro programavimo iniciatyvą „Sveikos ir produktyvios jūros bei vandenynai“, kuria skatinama mokslinių tyrimų išteklių ir pajėgumų sąveika.

7.2. Pokyčiai ES lygmeniu

2010 m. spalio mėn. *Europos Parlamentas* priėmė rezoliuciją dėl IJP, kuria patvirtino integruoto požiūrio į jūrų reikalus pagrįstumą ir paragino Komisiją plėtoti strategijos „Europa 2020“ jūros aspektus.

2011 m. gruodžio mėn. įsigaliojo *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo sukuriamą integruotos jūrų politikos tolesnio vystymo paramos programa*. Reglamentu nustatoma pirmoji 2012–2013 m. IJP veiklos programa, kurios įgyvendinimas išsamiai aprašomas pridedamo SEC dokumento 6.2.5 punkte. Reglamentą grindžiančiuose teisiniuose dokumentuose pripažįstama, kad IJP yra horizontalaus pobūdžio.

Pirmininkaujant Švedijai (2009 m. lapkričio mėn.), Ispanijai (2010 m. birželio mėn.) ir Lenkijai (2011 m. gruodžio mėn.) Bendrųjų reikalų taryba priėmė kelias politikos sritis apimančias išvadas dėl IJP. Išvadose apžvelgiami paskutiniai pokyčiai, išreiškiamas pritarimas vykdomoms iniciatyvoms ir skatinama plėtra ateityje.

2011 m. sausio mėn. *Regionų komitetas* priėmė nuomonę, kurioje pabrėžė, kaip aplinkos, ekonominiais ir socialiniais sumetimais svarbu užtikrinti sėkmingą IJP įgyvendinimą. 2011 m. vasario mėn. *Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas* priėmė nuomonę dėl IJP, kurioje palaiko jūrinės veiklos sąveiką tarpsektoriniu ir tarpvalstybiniu mastu.

7.3. Pokyčiai tarptautiniu lygmeniu

Vadovaudamasi 2009 m. komunikatu dėl *tarptautinio IJP lygmens*, Komisija sustiprino savo pastangas tarptautinėje jūrų reikalų srityje.

Pasauliniu mastu ES spaudžia priimti platesnio užmojo rezoliuciją dėl vandenynų ir jūros teisės ir rezoliuciją dėl tvarios žuvininkystės, skatindama sukurti tokių jūrų valdymo priemonių, kaip UNCLOS, pasaulinę narystę. Ypač didelės sėkmės sulaukė JT lygmeniu pradėtas procesas, kuris turėtų baigtis derybomis dėl UNCLOS įgyvendinimo susitarimo dėl jūrų biologinės įvairovės, esančios nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiose zonose, apsaugos ir tausojančio naudojimo. Be to, 2012 m. birželio mėn. Rio de Žaneire vykusioje JT konferencijoje tvaraus vystymosi klausimais ES ragino tobulinti vandenynų ir jūrų apsaugą bei jūrų valdymą. Sulaukta ir ryžtingesnių išorės veiksmų vaisių – kovojant su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba geriau dirba regioninės žuvininkystės valdymo organizacijos ir vis aktyviau bendradarbiaujama su trečiosiomis šalimis.

Diskusijose su ES partneriais, kaip antai Kinija, Rusija, Japonija, Kanada ir JAV, nuolat aptariami jūrų reikalai. Auga sektorinių dialogų mastas, ir jie pamažu perauga į platesnį bendradarbiavimą dėl pasaulio jūrų reikalų.

7.4. Europos, kaip jūrinio žemyno, supratimas ir žinomumas

Pirmas IJP tikslas – didinti europiečių žinias apie Europos jūrinį pobūdį ir jūrų ekonomikos potencialą. Visuomenės supratimas labai svarbus srityse, kuriose jūrų interesai varžosi su kitais sektoriais dėl politinės paramos ar investicijų, taip pat darbo rinkoje.

Nuo pat integruotos jūrų politikos įgyvendinimo pradžios *Eurostatas* rengia politikos vykdymui reikalingą statistinę informaciją, kad jūrų sektorių ir jūrų regionų ekonominiai duomenys būtų kokybiškesni. Jūrų iniciatyvos įtrauktos į Eurostato darbo programas. Nuo 2009 m. reguliariai skelbiama pakrančių regionų ir jūrų sektorių statistika.

Tokios sąveikios priemonės, kaip *Jūrininkystės forumas* arba *Jūros atlasas*, leidžia nesunkiai susipažinti su duomenimis apie jūras ir gilina žinias apie jūrinę Europą. Gegužės 20 d. minima *Europos jūrų diena* iš esmės padeda didinti informuotumą apie jūrinės Europos potencialą.

8. IŠVADA

Integruota jūrų politika sukurta siekiant pabrėžti Europos Sąjungos jūrinį aspektą. Dabar ji jau ne tik vizija, bet ir priemonė, teikianti konkrečios naudos jūrų ekonomikos augimui ir tvarumui Europoje. Kaip matyti iš šios ataskaitos, jūrų sektorių įnašą į Europos ekonomiką ir strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimą sustiprina koordinuojami veiksmai, kuriais mažinamos sąnaudos, didinamas išteklių veiksmingumas, mažinama rizika, remiamos inovacijos ir geriau panaudojamos viešosios lėšos.

Komisija sudaro sąlygas, kurios jūrinei veiklai labiausiai padėtų prisidėti prie tvaraus ekonomikos vystymo. Pasitelkus šiuos laimėjimus per ateinančius metus bus siekiama *mėlynojo augimo*. Iš esmės pasistūmėti link šio tikslo padės Kiprui pirmininkaujant rengiama neoficiali ministrų konferencija dėl IJP. Antruoju IJP įgyvendinimo etapu pagrindine priemone bus *mėlynasis augimas* – jis padės kurti klestinčią jūrų ekonomiką, kuri Europos piliečiams reikš inovacijas, augimą ir tvarumą.